

TURSEILING

BARN: Jon Petter og Karen Marie, seilas fra Portugal til Gran Canaria i desember 2017.

OVER VERDENS- HAV MED BARN

Langseilas med småroller krever kunnskap og kreativitet. Ingrid og Jon Petter Li Slungaard Myklebust er på jordomseiling med Bavaria 50 «Vilja» og lille Karen Marie på fem år. Her deler de sine råd og erfaringer til drømmere og realister.

TEKST OG FOTO

Ingrid og
Jon Petter Li
Slungaard
Myklebust

Denne artikkelen skrives til havs, ja faktisk, midt ute på Det indiske hav! – når trekløveret på den norske seilbåten «Vilja» er på vei til Madagaskar. Over 27 000 nautiske mil er tilbakelagt i løpet av vel to år, to tredjedeler av distansen for «Vilja»s jordomseiling.

Artikkelen er ført i pennen av Ingrid (46) fra Trøndelag. Ved fylte 40 år hadde hun ennå ikke loggført en eneste nautisk

mil i seilt distanse. Med seg i skrivingen – og ikke minst i seilingen og erfaringsbyggingen – har hun Jon Petter (53) fra Lofoten. Jon Petter er vokst opp med båt- og kystkultur. Tredje blad i trekløveret er vesle Karen Marie (5). Hun kan vel hevdes å være denne artikkelens hovedperson – og på mange vis «Vilja»s mest sentrale mannskapsmedlem. Karen Marie har bodd om bord på «Vilja» siden hun var 8 måneder gammel, så om en måles i andel netter av livet i «båt på vann» versus «hus på land» så er hun familiens suverene éner.

Hva er langdistanseseiling

Ja, det ligger vel i ordet; å seile lange distanser, gjerne flere lange etapper gjennom en lengre tidsperiode. Men det er så mye mer enn seiling; det er stedene du kommer til og menneskene du deler turen med – om bord, eller som du møter underveis.

Blir det mye seiling?

Det sier seg selv; det blir mye tid for seil ute på havet, om ruta legges rundt Jorden. Men det er enda mer tid på land. Og hva er egentlig tid på havet? Det finnes ikke fasit, annet enn at det er så mye mer enn bare seiling.

Matematikken er enkel; 27 000 nautiske mil på 27 måneder – det blir 1000 nautiske mil i måneden, det! Hadde vi bare dagseilt, så kunne vi holdt det gående hver eneste dag for å komme fram. Da må en huske at store havstrekk er tilbakelagt underveis, hvilket innebærer nattseiling og mange flerdøgnsseilaser. Ja, selv der vi kunne delt turen i flere små strekk, så foretrekker vi faktisk effektiviteten og livsstilen i å tilbakelegge lang distanse på kort tid. Det gir oss færre stopp, men lengre

tid på hvert sted. Vår tur kan grovt sett inndeles i at om lag en tredjedel av dagene har vi seilt, mens to tredjedeler har «Vilja» ligget til kai eller for anker. Dette trives vi godt med. Om noe, skulle vi vel gjerne ønsket å ha tid og råd til enda et år til jordomseilingen vår, slik at vi kunne hatt tid til flere omveier og lengre strandhogg.

Å ta et valg

Bakgrunn og prosess med å ta et valg om å dra på langseilas er nærmest en historie i seg selv. Vi nøyer oss her med å fokusere på det praktiske; vi tok valget stegvis. Delvis skyldtes dette vår ulike bakgrunn og erfaring med livet til havs, delvis at målet har vokst fram og endret seg underveis. Jon Petter ville seile. Ingrid ville reise. Lille Karen Marie ville leke. Vi alle ville være sammen. Vårt felles multiplum: Langseilas.

Vi flyttet inn i «Vilja» i juni 2015 da Karen Marie var åtte måneder gammel. Vi filosoferte om å seile langt av sted i årene som fulgte. Men først i mars 2017 bestemte vi oss ganske plutselig for at vi skulle dra på langseilas allerede samme år. Båten og de praktiske små & store ting i livet ble rigget i hui og hast i oppsigelsesperioden, fram til vi endelig var klare for å forlate hjemmehavna i juli 2017.

Våren 2018 i Karibien innså vi at muligheten for jordomseiling aldri ville være mer nærliggende, og vi bestemte oss for å seile videre vestover.

Vår historie innebærer en forholdsvis lang tilvenningsprosess til å bo i båt før vi kastet loss. Det har vi satt pris på mang en gang. Det gjorde at vi ble kjent med båten vår og med hverdagsliv i båt. Karen Marie fikk livet på ei kaie inn med morsmelken, og vi foreldre er nå mer bekymret for tilvenning til farene med trafikk på land når vi kommer hjem enn vi er med risikofaktorene i våre vante omgivelser med livet på havet. Det var dessuten morsomt og teambyggende å realisere et slikt utradisjonelt, men tross alt «ufarlig» prosjekt, i livet vårt. Og da vi sa opp jobb og barnehage, tok farvel med familie og venner og tok med veslejentene vår på seiltur ut i det ukjente, var det en trygghet å vite at vi alle hadde med oss hjemmet vårt som vi hadde bodd oss inn i de siste to årene.

JORDA RUND

JORDOMSEILING: Bavaria 50 «Vilja» har seilt over 27 000 nautiske mil og befinner seg i Atlanterhavet når bladet går i trykken.

Tilpassing av båten

Det finnes ingen fasit. Båter er ulike, og det er barn og foreldre også. Men vi har funnet fram til noen gode løsninger som har fungert for oss i tiden mens Karen Marie har vokst opp om bord på «Vilja» fra 0–5 år gammel.

En båt er på mange måter i utgangspunktet tilpasset smårolliser. Her er det få skarpe kanter, inventaret sitter fast, og alle skap og skuffer har trykklås eller lignende, som i praksis fungerer som barnesikring til de aller minste også. Våre flytende omgivelser er åpenbart noe vi må sikre oss mot å snuble uforvarende i, men om det er mer krevende å lære småroller å tilpasse seg disse enn livet nær veitrafikk kan diskuteres.

Vi har gjort noen få, velfungerende tilpassinger. Vi har dessuten med noe ekstra sikkerhetsutstyr. Se tema-boksene «Tilpassing av båt til barn» og «Sikkerhetsutstyr til barn om bord».

Barnets sosiale utvikling

Så hva med den sosiale utviklingen for et barn som er på stadig reisefot, og dessuten befinner seg 1/3 av året i en seilbåt til havs? Ingen tvil, dette er et av de mest stilte spørsmål inne i hodene til oss foreldre. Vår datters velbefinnende og oppvekst i småbarnsalderen er jo vårt livsviktige ansvar. Stadig spør vi oss selv: Får Karen Marie nok samvær med barn? Blir hun asosial eller for selvstendig? Får hun lekt nok?

Det finnes ingen fasit på hva som er «riktig oppvekstmiljø» for et barn. Og barn er jo også ekstremt tilpassningsdyktige til de vilkår de tilbys. Vi tror det er naturlig for et lite barn før skolepliktig alder å vokse opp uten timeplan og tidspress, slik seilehverdagen er for vår lille datter. Rett nok ser vi at Karen Marie viser øyeblikk av kjedsomhet, hvilket vi stadig får bekreftet er sunt. Hvis vi motstår fristelsen til å gi henne iPad eller mobilapp'er i slike øyeblikk, så er det ganske fabelaktig å følge med på hvordan fantasien og kreativiteten blomstrer. Livet til havs for et barn stimulerer barnesinnet.

Når det er sagt, vi skulle vel gjerne hatt en småroling til om bord. Det hadde vært både trivelig og sunt å ha søsken i noenlunde samme alder å bryne seg på. Men at hun blir asosial eller får leke for lite, det er det liten sjanse for. Et barn leker naturlig hele dagen gjennom. Seilerlivet er både sosialt og rikt av anledninger til å møte barn og barnlige voksne. I perioder har vi syntes det har vært for få barn på vår vei, men det har uten unntak ordnet seg uten lang ventetid, enten av seg selv eller ved litt aktiv tilnærming fra vår side.

For det første er det alltid barn å finne der vi kommer. Faktisk er de gjerne de første som kommer for å hilse på. Det er ekstra stor nysgjerrighet rundt «Vilja», som har et barn om bord. Barn knytter fort kontakt. Karen Marie er aktiv i sin tilnærming til barn. Hun skjønner nok at det er «nå eller aldri».

Vi foreldre har samtidig et ansvar for å være mer aktive til å ta kontakt med andre barn og barnefamilier enn vi ville behøvd å være hjemme i Norge. Vi har hatt utrolig god respons på det, og veldig gode erfaringer også med å oppsøke lekegrupper, lesegrupper, skoler og barnehager dit vi kommer.

Vi er raske til å forhøre oss om det er skoler eller barnehager i nærheten dit vi kommer. Dersom vi vet at vi skal være på samme sted i en uke eller lenger, blir hun gjerne skrevet inn i den lokale barnehagen. Byråkratiet for å ta inn nye seilerbarn som gjestende elever er så godt som ikke-eksisterende. Karen Marie

TILPASSING AV BÅT

- Nett rundt hele rekka på dekk. Minimere sjansen for at minstemann triller over bord.
- Watermaker. Til trygghet og lettvinthet for barn og voksne.
- Cockpitkalesje. Skjermer for sol og regn. Avtagbare sidevegger som settes opp ved behov.
- Polstring av dørk og skott i banelugaren. En IKEA barnemadrass langs skottet for å gi myk «slag-side» når båten ruller, samt dempe støyen fra generatoren
- Tilpasset en madrass på dørk om hun skulle rulle ut av køya.
- Landgangsnett strukket mellom båt og land for sikkerhet ved ombordstigning (se bildet).

UNØDVENDIGE BEKYMRINGER

Solbrent hud: Karen Marie har knapt blitt solbrent siden vi dro hjemmefra.

Farlige dyr: Ja, det kan finnes, men disse har lokalbefolkningen levd med i all sin dag. Du velger badeområder der de selv bader. Du bruker korallsko.

Mygg og malaria: Det er lite mygg til havs i forhold til på land. Vi har stort sett alltid med myggspray i sekken når vi går i land. Og har tatt malariatabletter i en håndfull land.

Matforgiftning: Har kun skjedd én gang hittil, og da i en ganske mild form.

Ulykker: De fleste ulykker skjer i hjemmet, så også i et båthjem. En utfordring kan ligge i et bevegelig hjem. Vannkoker og kaffe-trakter som kan velte bør sikres, tunge gjenstander og skarpe kniver legges trygt på plass, og kan ikke ligge og slenge på kjøkkenbenken.

Storm og uvær: Det kan selvfølgelig skje, men vi har hittil hatt kun positive seileopplevelser. Jeg har ikke sett Karen Marie redd en eneste gang, og har heller ikke selv følt meg utrygg. Dagens teknologi gjør det mulig å oppdatere værprognosene uansett hvor vi er. Vi seiler i «trygge» perioder og venter på gode værvinduer. På spesielt krevende og lange strekk benytter vi oss dessuten av folk som er profesjonelle værvarslere.

Falle over bord: Det har ikke skjedd en eneste gang siden vi dro. Men det finnes faktisk nyttig læring i å falle i havet også. Når vi er i situasjoner der vi anser det som trygt å ramle uti, velger vi gjerne å unnlate å sette for absolutte grenser, med bevissthet om den potensielle mulighet det gir til at hun KAN falle i sjøen.

Sjøsyeke: Små barn er visstnok generelt mindre plaget av sjøsyeke enn større. Karen Marie kan bli sjøsyk til å begynne med, men det går over. Da hun var mindre trengte hun trøst og kos.

Sykdom og skade: Dette kan skje uansett om en lever på land eller til havs, i Norge eller andre land. Karen Marie har stort sett vært frisk som en fisk hele tiden. Pappa Jon Petter fikk alvorlig betennelse i et sår i Karibien som endte opp i sykehusinnleggelse. Vi har blitt svært nøye med sårbehandling etter dette.

Angst for det ukjente: Vel, erfaringen tilsier at de aller, aller fleste mennesker er trivelige! Vi har fremdeles ikke vært utfor et eneste ublidt møte med folk. Vi møter nok også ekstra velvilje når vi har med oss en liten, troskyldig smårollis om bord.

Sosialisering: Det er sterk fellesskapsfølelse i seilermiljøet. Det finnes mange seilerfamilier. Aldersforskjell betyr lite blant seilerbarna, alle inkluderes i flokken. Det er også lett å bli kjent med barn på land dit en kommer, og forbløffende lett å få plass i barnehager og skoler.

har gått i førskole i Aitutaki, barnehage i New Zealand og barnehage i Sør-Afrika. Vi har dessuten besøkt barnehager og skoler i mange land. Den befriende følelsen hun viste ved å «se ut som alle andre» iført skoleuniform (inkludert hijab) i Indonesia var en positiv bevisstgjøring for oss alle. Det samme var rikdommen vi fant i førskolen i en liten landsby i Vanuatu, der jordgulv og skolelunsj kopt på bål utenfor ikke så ut til å legge den minste demper på ungenes vitebegjærighet og trivsel, snarere tvert imot. Vi er glade for å eksponere Karen Marie for annerledeshet og variasjon, og håper hun fortsetter å ta det som en naturlighet at det finnes mange måter å leve på og løse ting på.

En annen trivelig ressurs er de mange andre seilefamilieene vi møter underveis. Barna blant langturseilerne har faktisk et eget navn: «Cruising kids». Karakteristisk for dem er deres evne til å knytte kontakt med hverandre umiddelbart, på tvers av alder og nasjonalitet.

Karen Marie får også adskillig mer positiv voksenkontakt enn hun ville fått i en mer normal hjemmesituasjon i Norge. Hun er alle seilernes lille maskot, og en kontaktskaper og brobygger når vi kommer til nye steder og møter nye mennesker. Hun får konstant positiv respons. Hun har lært seg fra morsmelken av at å ha troen på det gode i mennesket er en livsnødvend-

1

FORBEREDELSE FØR AVREISE

Vaksinasjoner: Det ble mange sprøytstikk for Karen Marie før avreise. Vi benyttet et lokalt kompetansesenter, «Reisevaksiner Trondheim». Tilsvarende etterfylte og supplerte vi vaksiner ved et tilsvarende fagsenter i New Zealand.

Førstehjelpkurs: En bør drille på førstehjelp før en reiser ut, fordi der kan hjelpen være langt unna. Vi tok også et kurs i å sy sår. Da vi gikk løs på en griseknokke med nål og tråd, skjønte vi fort at det var veldig greit å tørrtrene på dette.

Kunnskap: Båtførerprøven eller enda bedre, Fritidsskipper-sertifikat. Jon Petter er yrkesskipper, med kompetanse og lang erfaring i sjømannskap. Ingrid følte et behov for å øke kompetansen på egen hånd og få mer oversikt og innsikt. Kurset for «Fritidsskipperen» er innholdsrikt og dekker et bredt spekter av tema. Det var lærerikt, og dessuten ålreit for oss begge å få opplæring av en nøytral part annen enn egen partner.

Båtforsikring: Vi har tegnet båtforsikring som omfatter kasko, ansvarsforsikring og ulykkesforsikring. Kostnaden avhenger av forsikringsselskap, dekningssum og hvilke havområder du seiler i. Vi har typisk hatt en årskostnad på 50 000–80 000 kroner/år for dette.

Reiseforsikring: De fleste selskap dekker i utgangspunktet opptil 1 års reise. Gouda kan dekke opptil 1,5 års reise. (Så hva skjer etter dette? Se nedenfor...)

Helseforsikring: Dersom dere mister plassen i Folketrygden kan en løsning være å tegne en privat helseforsikring. Vi benyttet en forsikringsmegler (Pacific Prime) til å finne fram til riktig forsikringsselskap og forsikring til vårt behov og lommebok. NB! Sørg for at forsikringen dekker langdistanseseiling. Vår helseforsikring gjennom selskapet William Russell dekker ulykke og sykdom som medfører behov for sykehusinnleggelse. Helseforsikringen koster oss årlig om lag kr 65 000. Husk å få forsikringsselskapet til å bekrefte at de dekker deres livsstil. I våre helseforsikringspapirer står det eksplisitt i politen at den dekker seiling, med vår bakenforliggende beskrivelse av at vi seiler på heltid og bor i seilbåt. Vi betaler noe ekstra for dette, men å ikke ha det inkludert ville jo være meningsløst.

Tilvenning: Ha barna med i båt, lær dem livet på kaia. Flytt gjerne inn i båten i god tid i forkant. Da blir overgangen mindre.

Språk: Lær og øv på flere språk! Dess flere, dess bedre. Karen Marie har vært tospråklig norsk og engelsk hele livet. Dette har vært uvurderlig verdifullt på reisen. Engelskferdigheten gjør at Karen Marie forstår bedre hva som foregår rundt henne og lettere kan delta aktivt selv.

2

3

1 BAVARIA 50: Snakker om barnebåt! Barn kommer gjerne svømmende eller padlende ut til oss for å hilse på. Her fra Tikopia, en av de ytterste av Salomonøyene.

2 OPPGAVER: Klesvask henges opp til tørk, en hverdagsoppgave Karen Marie er stolt over å bidra med. Når vi seiler føles turer framme på dekk som en liten utflukt i seg selv.

3 DEKK: Sikkerhetssele er obligatorisk ved bevegelse på dekk under seilas. Karen Marie har lært å klippe inn karabinen selv.

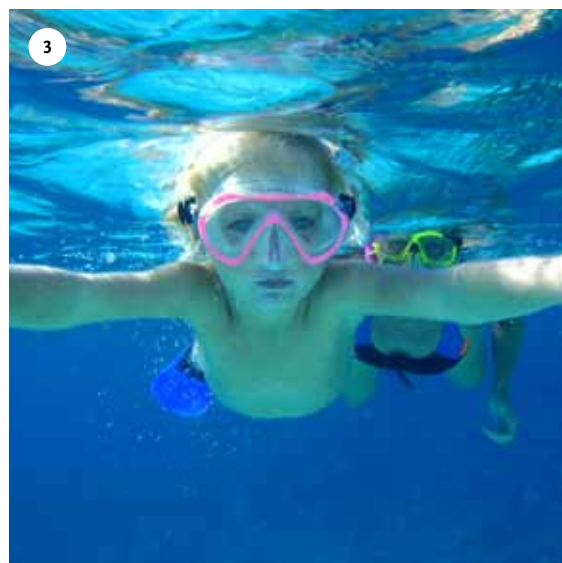

1

2

3

1 BÅTVANT: Hakkebak-keskogsmatros på eventyr i Galapagos.

2 PÅ S/Y «NIMBUS»: Skolehverdag om bord hos familien McGreal-Stence fra USA. Fra venstre: Lilly (17), Henry (14) og Avery (11).

3 BADENYMFE: Å lære å svømme i vann med temperaturer på 25+ er unektelig en skånsom intro. Det kan bli en overraskelse å hoppe uti Vestfjorden i Lofoten neste år!

4 NEW ZEALAND: Ingen tvil om at cruising kids får en flerkulturell oppvekst. Karen Marie er stolt i sin maoridrakt.

4

SIKKERHETSUTSTYR TIL BARN OM BORD

Skipsapoteket: Vårt skipsapotek inneholder mer enn 80 ulike medisinske preparater, i tillegg til bandasjer og utstyr. For oversikt, se <http://www.sailingvilja.no/praktisk/skipsapoteket/>.

Hjertestarter: NB! Husk egen elektrode for bruk på barn. Dersom drukningsulykke med sirkulasjonsstans, vil dette kunne være siste redning for å få hjertet restartet.

Førstehjelpsskrin: En medisinkasse til «nærapoteket» som kan stues oppå eller inni skap, men være lett tilgjengelig. Faren for infeksjon er stor i tropisk klima.

Flyteutstyr: Redningsvest er en selvfølge. En god svømmeflytevest for bruk under oppsyn. Vår foretrukne er en behagelig neoprenvest med skrittstropp av merket Speedo «Begin to Swim».

Sikkerhetssele: Brukes av oss til alle turer på dekk når vi seiler, og dessuten i cockpit om båten beveger seg mye.

Immersjonsdrakt (tidligere kalt overlevelsdrakt): Vi fikk tak i «Seamaster SIA» for barn opp til 15 kg. Den er imidlertid uisolert. Nå som Karen Marie er større har vi med en drakt fra Hansen Protection av typen «SeaPass» passasjerdrakt.

dighet og eneste fungerende utgangspunkt. Hun har vel hatt få eller ingen erfaringer som har gitt grunn til å tenke noe annet. Prisdagitt som hun er stadig skiftende omgivelser og nye mennesker, har hun forstått at hun må være en aktiv part i å bli kjent med både barn og voksne. Hun er selvstendig i så måte, selv om mors og fars hånd er en god trygghet om den er der.

Mannskap vi har med om bord er også en berikende ressurs. Flere sterke og trolig livslange tillitsbånd er knyttet med vårt gjestende mannskap, det være seg venner hjemmefra eller «hikere» vi har plukket opp underveis.

Det er ikke til å komme fra at Karen Marie mangler barndomskompisen som hun møter daglig fra hun er født. Men hun har uvanlig mange venner, tror jeg, selv om de er spredt rundt omkring i verden. Og jeg tror at hun utvikler ferdigheter innenfor kontaktskaping og å ha et søkende, åpent sinn som vil gi henne mange venner når hun kommer tilbake og slår seg ned på ett sted i Norge også.

Skole om bord

Vi valgte bevisst å dra på langseilas før Karen Marie kommer i skolepliktig alder. Valget om å ta henne vekk fra en «normal oppvekst» med barnehage var tøft nok syntes vi, både med tanke på det å ikke ha faste venner og heller ikke få med seg alt det en gjennomarbeidet læreplan inneholder. Men det var før vi reiste. Nå vet vi at det finnes løsninger for barn i alle aldre, om alle om bord er motivert.

Gjennom hele vår reise har vi møtt mange seilende familier, med barn i alle aldre fra nyfødt til tenåringer. Spesielt interessant er det å møte voksne langdistanse-seilere som selv vokste opp på båt, og som deler av sine refleksjoner og erfaringer rundt dette. De forteller om en oppvekst med ansvarsoppgaver som gir mening, involvering, verdien av foreldrenærhet, og spenningen ved å reise til nye steder og møte nye mennesker.

Livet til havs er etter vår mening en fantastisk utelivsbarnehage. Vår datter får mye stimuli og reelle ansvarsoppgaver, om enn noe annerledes enn det som ville kommet i en barnehagehverdag i Norge. Dette er fullgodt eller mer i forhold til hennes utvikling, mener vi. Hadde det ikke vært det, ville vi ikke vært på jordom-seiling nå. Likevel er det nyttig å være bevisst idéer om småbarnspedagogikk. Pappa Jon Petter har pedagogisk bakgrunn. Vi har også noen bøker om temaet. Men sunn fornuft, tid og kjærlighet dekker vel de viktigste behovene i småbarnsalderen.

Noen ganske andre krav blir det dess høyere klasse-trinn barna befinner seg på. Da er hjemmeundervisning en del av livsstilen for hele familien. Noen velger å seile hjemover eller stoppe lenge i et land for å få tenåringene sine inn i ordinært skolesystem i forkant av videregående utdanning. Vi har møtt mange familier med barn i alle aldre, og da spurt dem spesielt om praksis og erfaringer fra hjemmeundervisningen. Vi deler her fra noen av disse.

I New Zealand hadde vi gleden av å bli kjent med paret Jon og Barbara Tucker. Ekteparet Tucker bor på sin selvbygde ketch «New Zealand Maid» i Bay of Islands. Sammen har de fem sønner, som alle tilbragte store deler av oppveksten og gjennomførte grunnskole og videregående om bord, i en omseilende tilværelse. Barbara og Jon er begge lærere. På forespørsel om hvordan barn greier seg akademisk sett med hjemmeundervisning, svarte de følgende: «Vi har observert at et stort flertall av barna som har vært utenfor klasseroms-

TIPS OM HJEMMEUNDERVISNING

- I Norge har vi opplæringsplikt, ikke undervisningsplikt og ikke skoleplikt. Det er de foresattes plikt å påse at barna får den opplæringen de har rett til. Hjemmeundervisning er tillatt og metode er valgfritt, så lenge målene med opplæringen er de samme som beskrevet i Læreplanen.
- På hjemmesiden til Norsk hjemmeundervisningsforbund (NHUF) finnes flere tips og råd til verktøy og ressurser som kan benyttes. Se nhuf.weebly.com/.
- Te Kura er utprøvd undervisningsopplegg som er utviklet i New Zealand gjennom flere tiår. I New Zealand er det mer vanlig med hjemmeundervisning. Vi har uten unntak hørt gode tilbakemeldinger. For mer om Te Kura, se: www.tekura.school.nz/ og www.kiwifamilies.co.nz/articles/te-kura-the-correspondence-school/
- Bok og blogg om homeschooling, ført i pennen av deb erfarne langturseileren Kate Laird: Boken «Homeschool Teacher Book» og bloggen homeschoolteacherblog.wordpress.com/.
- Online-ressurser vi har fått tips om fra seilende foreldre som hjemmeunderviser: Khan Academy, Duo Lingo for foreign language learning, iCivics samt gode, velkjente YouTube og Wikipedia.
- Facebook-grupper for seilefamilier, til utveksling av erfaringer: «Kids4Sail» og «Liveaboard sailing families (with kids)».

basert undervisning på langtur båter (så vel som andre barn som har opplevd tilsvarende familiebaserte lange utenlandsopphold) er vidt anerkjent blant lærerstanden for å være velbalanserte individer som er i stand til å finne seg til rette igjen i klasserommiljøet – ofte på et høyere nivå enn sine jevnaldrende.» Barbara understreket også: «Kvalitetstiden som foreldre tilbringer med sine barn er en betydelig faktor i deres evne alt i alt til å håndtere livet som voksen.» Mer om deres erfaringer kan leses i artikkelen «Schoolwork afloat» på www.nzmaid.com som du kan google.

Det må også i ærlighetens navn sies at hjemmeundervisning er krevende og en betydelig ansvarsoppgave for både foreldre og barn. Den kombinerte rollen som lærer og forelder er ikke alltid lett å sortere, især etter hvert som barna kommer i tenårene.

Vi har seilt i takt med den amerikanske trebarnsfamilien McGreal-Stence, som seiler S/Y «Nimbus» og fått innblikk i hvordan de administrerer sin skolehverdag. Moren Molly er hovedunderviser for barna Avery (11), Henry (14) og Lilly (16). Familien har valgt et undervisningsopplegg som overlater hovedtyngden av arbeidet til selvstendig læring. Skolebøker har de tatt med hjemmefra, og undervisningen er i liten grad internettbasert. De har en kontaktperson i barnas skole-distrikt som de rapporterer til på jevnlig basis. De har ikke prøver eller karakterer. Ved årets slutt må moren kunne dokumentere at barna har fått minimum 140 dager med hjemmeundervisning.

Molly er ærlig på at hun synes at det er krevende med hjemmeundervisning. Hun beskriver en hverdag der undervisningen tar mye tid, der ressursene til for eksempel naturfagundervisning er begrenset, og der det kan være vanskelig å få barna til å respektere hennes krav slik de ville gjort med en lærers. Hun anbefaler især for de eldste barna å velge et undervisningsopplegg med et fastsatt pensum, gjerne noe som kan lastes ned og fungere offline. Hun skulle også gjerne hatt en mentor hjemme i USA som fulgte opp barna via webmøter. Dette ville dog koste betydelig mer.

Barna på sin side trekker spesielt fram at de setter pris på friheten til å strukturere egen arbeidshverdag. De kan savne vennene sine hjemmefra i hverdagen. Lilly sier likevel at hun foretrekker seilelivet med hjemmeundervisning framfor vanlig high school hjemme.

AKTIVITETER

- Skattejakt om bord
- Påkledningskonkurranse
- Klattring innendørs
- Konkurranser på dekk
- Baking
- Fisking
- Havdukkert
- Knyting av knuter
- Meteorologi og værvarsling
- Leke skole, lage skoleaktiviteter og oppgaver
- TV-serier og filmer
- Nedlastede bøker
- Høytlesning i kortere bolker
- Quiz med nautiske koder
- Lekestunder på dekk

Det er lettvinnt for oss på «Vilja» å ikke ha barn i skolepliktig alder. Det gir oss mer frihet. Og vi får utnytte det faktum at en i barnets første seks år er unntatt pliktig deltakelse i et system. Vi kan i stedet bruke denne tiden og friheten sammen.

Vi er ubeskrivelig glade for å ha utnyttet til fulle den friheten vi har i de første leveårene til Karen Marie fram til skolepliktig alder til å fylle på med erfaringer som vi bevisst velger å eksponere henne for, og tuftes hennes grunnvoll på verdiene vi står for.

Kostnadene ved å være underveis

De fleste kostnadene ville vel påløpt uavhengig av om vi har barn om bord, eller ei. Men kostnader til for eksempel forsikringer er større fordi vi har dette ekstra ansvaret. Og enkelte investeringer og driftsutgifter er vel rettferdiggjort med henblikk på at vi har små barn å ta hensyn til. Ta som et eksempel watermakeren, som sikrer at vi har nok og rent ferskvann til enhver tid og på ethvert sted.

Svaret på spørsmålet «Er det dyrt?» er JA! Det ER dyrt – kjempedyrt – om en tenker årsbudsjett. Hvor dyrt avhenger selvsagt av livsstilen dere velger underveis og av båten, samt av hvordan dere organiserer det dere etterlater dere hjemme og om dere fortsetter å ha noen inntekter mens dere er på tur.

Vi var for kostnadsoptimistiske. Vi leste om folk som budsjetterte med to-tre hundre tusen i årsbudsjett. Det holder faktisk ikke for oss. Vi har her forsøkt å gjøre et grovt overslag over et realistisk årsbudsjett ut fra vår erfaring. Grovt sett kan det inndeles i fem hovedposter:

1. Utgifter hjemme i Norge
2. Forsikringer
3. Drift- og vedlikehold av båt
4. Hverdagsbudsjett til mat og vanlig forbruk
5. Feriebudsjet

Hvor stor hver av disse postene er vil selvfølgelig være individuelt for den enkelte seilerfamilie, men her er vårt regnestykke: Vi har lån og diverse forsikringer å betjene hjemme i Norge, som til sammen krever om lag 150 000 kroner årlig. Båt- og helseforsikring mens vi er på reise koster ytterligere 150 000 kroner årlig. Så kommer driftsutgifter og vedlikehold av båt – legg til ytterligere 150 000 i året. Hverdagsbudsjett til mat og vanlig forbruk antas å være 150 000 kroner. Og så var det dette med feriebudsjet versus hverdagsbudsjett. Vi fører for enkelthets skyld 150 000 kroner årlig på denne også. Og det mener vi at det er verdt. For når en først er på reise til nye steder, så er mye av poenget å se seg rundt. Vi prøver for det meste å være «selvguidet», men har også hatt stort utbytte av å leie en lokal ekspert (guide) eller leie en bil flere steder. Noen luksusfeller er det også fristende å falle i underveis: Den ene for vår del ble å leie kaiplass i en marina i New Zealand i over tre av de seks månedene vi var der og ventet av sykklon-sesongen i Stillehavet. Og så unnet vi oss å betale for seilettillatelse i Galapagos (under 20 000 kr!), samt å bruke agent for å forenkle prosessen rundt Panamakanal-transiten, slik at denne til sammen kostet nærmere tjue tusen kroner. Summa summarum: Vi estimerer årsutgifter i størrelsesorden 750 000 kroner. Vi kan dessverre røpe at heller ikke dette har holdt for vår del. Men forhåpentligvis gir det deg som planlegger turen litt å tygge på i alle fall.

Hva med helseforsikring?

Svaret på spørsmålet om en er forsikret på langtur

OPPGAVER OM BORD FOR MINIMATROSER

- Knytting av knuter.
- Meteorologi og værvarsling. Diskuter skyene og andre værtegn. Simulering av værsystemene som vandrer over iPad-skjermen når grib-filer er lastet ned engasjerer alle om bord.
- Ta ut og inn ankerkjettingen (gradvis opplæring).
- Fortøy båten, det være seg seilbåt eller gummibåt.
- Sjekk og vedlikehold av motoren.
- Holde utkikk.
- Nattevakt. Unike gullstunder under stjernehimmelen.
- Å gjøre båten sjøklar innvendig.
- Provisjonering. Karen Marie kan besørge utvelgelsen av utvalgte kategorier av mat.
- Lage mat.
- Henge opp klær til tork.
- Kjøre jolla med påhengsmotor (med bistand fra voksne så klart).

avhenger av reisens varighet. Vi fokuserer her på hva som ble aktuelt for vår situasjon:

Vår plan endret seg underveis, og den opprinnelige idéen om ett års runde i Atlanterhavet endret seg til tre års jordomsseiling. Dermed mistet vi retten til medlemskap i Folketrygden hjemme i Norge, og ble nødt til å tegne privat helseforsikring. Hadde vi kun vært voksne på denne turen, så ville vi muligens valgt å ta sjansen på å ikke forsikre oss. Vi møter seilere uten helseforsikring. Mange av landene vi kommer til har forholdsvis billig legehjelp. Men med ansvar for barn, følte vi oss forpliktet til å tenke lenger, også med tanke på å vite at vi var dekket for både umiddelbar behandling, samt oppfølging og behandling ved rekonvalesens. Vår anbefaling er: Sett dere inn i regelverket, og forstå konsekvensene av de valg dere tar. Vi har i alle fall valgt å ta av skylappene og spørre spørsmålene vi nærmest ikke ønsker å verken spørre eller høre svaret på.

Merk også forskjellen i de to forsikringstypene reiseforsikring versus helseforsikring. Vi fant ingen norske forsikringselskap som var villige til å tilby oss reiseforsikring uten medlemskap i Folketrygden. Forsikringselskapet Gouda har riktignok noe fleksibilitet rundt dette, men ikke for den varighet vi trengte. Vi måtte derfor tenke nytt, og forhøre oss utover egne landegrenser. Til dette benyttet vi en internasjonal forsikringsmegler (se detaljer i egen faktaboks). Dette kan vi nærmest ikke få anbefalt nok! De er kunnskapsrike, har oversikt, og holder dialogen mellom oss og forsikringselskapet – uten å ta provisjon for det fra oss. Vi følte tillit til dem. Vi har endt opp med å tegne en privat helseforsikring gjennom William Russell, som primært dekker sykdom og skade som fordrer sykehusinnleggelse, samt etterfølgende behandling og rekonvalesens.

Barns hverdag om bord

Vår vesle matros har lite tidsperspektiv. Da vi trodde vi hadde forberedt henne på 12 dagers seilas, ble vi påminnet dette da hun etter 1,5 døgn lurte på om vi «i morgen hadde seilt i 12 dager?».

Det er mange landkrabber som (forståelig nok) spør oss: Men hva er det egentlig dere gjør når dere er ute og seiler? Hvordan får dere dagene til å gå? Når vi spør Karen Marie selv om hva hun synes er best med langseiling, så er svaret: «Da kan vi leke og vi har det aldri travelt». Med en femåring om bord er det aldri noe problem å finne på noe, man har jo med seg et oppkomme av spillopper og idéer! Men vi voksne har da også våre triks. En fin side ved det å være på langtur er at en faktisk har bedre tid, blant annet til å følge opp og til å involvere den yngste matrosen i ansvarsopp-

1

SKIPSBIBLIOTEKET

Mamma er bokorm, og har en idé om at minst én ny bok per uke gir nyttig ny input og stimuli for en liten smårolling. Derfor har vi et omfattende skipsbibliotek, og et spennende utvalg på lur i «skattekosten» til ferden videre. Vi setter pris på å ha:

- Oppslagsverk i bokform om fugler, skjell, havpattedyr og fisk i de aktuelle havområdene.
- Barnebøker om stedene vi skal reise til.
- Bøker om norsk historie- og kulturarv og gode, kjære norske barnebøker.
- Boka «Alpha, Bravo, Charlie – The Complete Book of Nautical Codes» av Sara Gillingham.
- Fagbøker om pedagogikk kan gi nyttige innspill og bevisstgjøring.
- Også til foreldre: Boka «Voyaging with kids – A Guide to Family Life Afloat» av Gifford/Johnson/Robertson.
- Aktivitetsboken «101 Things for Kids to Do on a Rainy Day» av Dawn Isaac. Til inspirasjon.

2

3

4

1 SAMHOLD: Med barn om bord over verdenshav.

2 KLISTER: Blu-tack er et nyttig hjelpemiddel til så mangt, her til å sørge for at inventar i dukkehuset står støtt når underlaget gynger.

3 2015: Karen Marie ble båtboer da hun var åtte måneder gammel. Tidlig krøkes, med egen Elias redningsvest fra Regatta.

4 BARNEHAGE: Karen Marie gikk i et par måneder i barnehage i New Zealand. Det var stor stas å få storbarnegruppa på besøk om bord i «Vilja». Vi holder kontakten, og sender jevnlig reisebrev til både dem og Karen Maries framtidige skole i Svoldvær.

1

1 OPPLEVELSER: Livet til havs er en fantastisk utelivsbarnehage, og det slutter aldri å overraske og imponere. Denne hvalhaien svømte forbi da Karen Marie og vi alle på «Vilja» snorklet.

2 HULE: Minimatrosens lugar er utvilsomt den fineste og luneste om bord på «Vilja».

3 MANGFOLD: Langturseilas introduserer for annerledeshet, også for annen båtkultur.

2

AGI MALLEIKE

KJEKT Å HA OM BORD FOR BARNEFAMILIER

- Polstret skammel med lokk som sitte- og ståbenk, samt lekekasse.
- Blue tack – opphengskit for å feste små ting som velter.
- Plate for å bygge lego/ duplo på. Berger byggverkene når underlaget gynger.
- Aktivitetsbok – til inspirasjon og nye idéer. Vi sverger til boka «101 Things for Kids to Do on a Rainy Day» av Dawn Isaac. For oss har den vært gull!
- Ymse rekvisita/hobbysaker for å lage ting.
- Last ned apper som fungerer offline.
- Stjerneikker-app og stjernebildebøker.
- Sukkertermometer – gir muligheter for å lage god ferskmat underveis, som yogurt.
- Bilbarnesete – ofte mangelvare ute.
- Solkrem finnes overalt.
- Myggkrem: «Moskito guard» spraykrem er vår favoritt.
- Badesko. Våt-drakt i barnestørrelse.
- Tøyposer med «snurpelukking» til leker.

gaver om bord, det være seg oljeskift eller klestørk. Vi finner også stadig fram til morsomme aktiviteter og utfordringer, enten fra eget bryst, eller vi jukser litt og slår opp i en aktivitetsbok for inspirasjon.

Å ha tid til å faktisk lage gardiner til dukkehuset (joda, vi HAR faktisk et miniatyrhus om bord i vår båt...). Å ha tid til at Karen Marie selv syr de fleste stingene. Og ikke minst, til å gjennomføre prosjektet på stående fot idet øyeblikk idéen ble unnfanget, framfor å måtte si: «Ja, det var en god idé, kan hende får vi det til neste helg?», er en gave til henne, men enda mer til oss som er voksne og vet at vi kunne levd et liv som ikke rommet denne tilstedeværelsen. Se egne temabokser for flere eksempler på både ansvarsoppgaver og aktiviteter om bord.

Alle bekymringene som det ikke ble noe av, slik det jo oftest er her i livet.

Det ligger vel i de fleste menneskers natur å bekymre seg, ofte unødig. Og den egenskapen blir ikke akkurat mindre framtreddende når en får barn. Listen over potensielle vanskeligheter var lang, ja, vi hadde til og med noen fobier på lista vår. Hvordan skulle vi beskytte vårt lille barn mot den ubarmhjertig stekende sola ute på havet hele dagen? Skulle vi virkelig eksponere Karen Marie for hai, giftige dyr og vekster, sykdommer og alt som verre er, vi som bor i trygge Norge der farene stort sett er begrenset til flått og fluesopp? Hva med storm og uvær på havet, ja, bare tanken på åpent hav med flere tusen meters mørkt dyp under seg kan jo være nok til å holde seg på land. Og så var det dette med å velge seg ut av et etablert system med sosialisering og en «normal oppvekst». Var dette virkelig forsvarlig?

Vi har vært på reise i mer enn to år nå, og kan heldigvis si at de fleste bekymringer blir det ikke noe av.

3

Og de som slår til i større eller mindre grad har vært håndterlige. Men påvirket av et snev at nautisk overtro, tilføyer vi her «bank i bordet!» og vi er takknemlige for det. I temaboksen kan dere se eksempler på noen av hovedbekymringene, og hvordan de enten ikke har vært noe å bekymre seg for, eller hvordan vi har løst dem.

Det beste for barnet

Her er det selvfølgelig ingen fasit. Hver families reise er unik, og hvert individs reise er også på mange måter unik. Vi har gjennom denne artikkelen prøvd å få fram at det er mulig å seile på langtur med barn i alle aldre. Men det betyr på langt nær at det er riktig livsstil for alle. Det er et stort satsingsprosjekt, og både store og små må være motiverte og føle eierskap til livsstilen. Uttrykket «you win some, you loose some» gjelder også for dette hverdagslivet.

Vi føler at vi er netto vinnere. Om ikke det hadde vært tilfelle, hadde vi nok lagt inn årene for lenge siden, solgt båten og gjenopptatt vårt gode liv i Norge. Vi føler på en gradvis trinn-for-trinn styrking av familieteamet, og ser stadig nye gevinster. For vår Karen Maries del er åpenhet, interesse, stødighet, integritet, praktisk sans, tilpasningsdyktighet og sosiale antenner til å bli kjent med nye mennesker en rik kombinasjon av egenskaper som vi føler oss trygge på at er styrket gjennom oppveksten hun har. I tillegg kommer selvfølgelig en del praktiske ferdigheter, som naturligheten i seiling, en trygghet og glede i vannet og daglig praktisering av tospråkligheten. For oss alle tre har tiden vi deler en uvurderlig verdi. Vi foreldre er forbilder for våre barn, enten vi vil det eller ikke. Vi håper at dette kapittelet av våre liv viser våre barn at drømmer kan realiseres.

Vi håper denne artikkelen gir deg og dere et bedre grunnlag for å ta deres valg om å realisere deres idé. •

KONTAKT: Følg S/Y «Vilja» og ta gjerne kontakt via www.sailingvilja.no.